Lieta nr.C20 1822 14,
2015.g.

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
2015.gada 24.februārī

Liepājas tiesa: tiesnese A.Pomerance
ar sekretāri A.Grēberi
piedaloties prasītāja /pers. A/ pilnvarotam pārstāvim /pers. B/
piedaloties atbildētājai /pers. C/

Izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. A/ prasībā pret /pers. C/ par parāda piedziņu un šķīrējtiesas klauzulas atzīšanu par spēkā neesošu.
Tiesas sēdē tiesa

konstatēja:

/pers. A/ 2014.gada 15.aprīlī cēlis Liepājas tiesā prasību pret /pers. C/ par parāda 53 784,86 EUR piedziņu.

Prasībā norādīts, ka 2011.gada 8.novembrī puses noslēgušas aizdevuma līgumu, saskaņā ar kuru prasītājs aizdeva atbildētājai 20 000 latus jeb 28 457,60 EUR. Atbildētāja apņēmās atdot aizdevumu līdz 2012.gada 8.novembrim, bet savu saistību neizpildīja, uz telefona zvaniem neatbildēja. 2012.gada 12.novembrī ierakstītā sūtījumā prasītājs nosūtīja pirmstiesas brīdinājumu, bet līdz brīdinājumā norādītam termiņam - 2012.gada 12.decembrim - atbildētāja ar prasītāju nav sazinājusies, parādu nav atdevusi. Minētā līguma 2.4 punktā noteikts, ka savlaicīga aizdevuma neatdošanas gadījumā aizņēmējs maksā līgumsodu 0,2% no neatgrieztās naudas summas t.i. dienā 40 latus jeb 56,92 EUR. Par 445 dienu kavējumu līgumsods ir 17 800 lati jeb 25327,26 EUR (445 dienas x56,92 euro=24327,26 euro). Aizdevuma līguma 3.1.1 punktā iekļauta šķīrējtiesas klauzula, bet ņemot vērā, ka šāda šķīrējtiesa neeksistē, lieta pakļauta izskatīšanai vispārējās jurisdikcijas tiesai.

Lūdz atzīt šķīrējtiesas klauzulu par spēkā neesošu, piedzīt no atbildētājas pamatparādu 20 000,00 latus jeb 28457,60 EUR, līgumsodu 25327,26 EUR, kopā 53784,86 EUR.

Prasība pamatota uz Civillikuma 1587., 1756., 1757.pantu.

Atbildētāja/pers. C/ sniegusi paskaidrojumus Civilprocesa likuma 147.panta kārtībā, kuros norādījusi, ka prasību neatzīst, jo minēto naudas summu no prasītāja nav saņēmusi. Attiecībā uz līgumsodu norāda, ka saskaņā ar Civillikuma 1716.pantu, līgumsoda apmērs nevar būt lielāks par 10% no pamatparāda.

Prasītāja pilnvarotais pārstāvis /pers. B/ tiesas sēdē prasību uzturēja un papildus paskaidroja, ka Aizdevuma līguma 2.1 punkts apliecina, ka atbildētāja naudu ir saņēmusi. Puses bija savstarpēji pazīstams un atbildētāja palūdza aizdot viņai 20 000 latus, norādot, ka minētā naudas summa viņai nepieciešam mantojuma lietas kārtošanai ārzemēs - Āfrikas kontinentā, lai vietējais jurists panāk, ka nauda tiktu pārskaitīta uz Eiropu. Turklāt atbildētāja nodemonstrējusi prasītājam Express dokumentu, kurš it kā sūtīts no Kotdivuāras. Stāstījusi, ka mantojuma apmērs ir 1,5 miljoni. Prasītājam ir 75 gadi. 14000 latus prasītājs saņēmis no mežu pārdošanas un atlikušo summu aizņēmies no sava brāļa. Naudas nodošana notikusi automašīnā pie Nidas ielas 5 mājas. Prasītāja pārstāvis norāda, ka šādā veidā naudu atbildētāja aizņēmusies vismaz vēl no vienas zināmas personas 10 000 latu apjomā.

Atbildētāja/pers. C/ tiesas sēdē prasību neatzina, paskaidroja, ka tiešām palūgusi prasītājam aizdot naudu, bet tikai 240 latu apjomā. Parādzīmi parakstījusi, bet to nav izlasījusi.

Noklausījusies pušu sniegtos paskaidrojumus, pārbauddījusi rakstveida pierādījumus, tiesa atzīst, ka prasība apmierināma daļēji.

No lietā iesniegtā 2011.gada 8.novembra līguma redzams, ka /pers. A/ un /pers. C/ noslēguši Aizdevuma līgumu par aizdevumu 20 000 latu apjomā. Līguma 1.1 punktā minēts ka /pers. A/, kā aizdevējs, piešķir /pers. C/, kā aizņēmējai, aizdevumu 20 000 latus. Saskaņā ar punktu 1.2 aizdevums piešķirts uz termiņu no 2011.gada 8.novembra līdz 2012.gada 8.novembrim. Saskaņā ar līguma 1.3 punktu aizdevums piešķirts personīgām vajadzībām.

Civillikuma 1934.pantā noteikts, ka ar aizdevuma līgumu jāsaprot zināma daudzuma atvietojamu lietu nodošanu īpašumā, ar pienākumu atdot saņemto tādā pašā daudzumā un tādas pašas šķiras un labuma lietās.

Aizdevuma līgums atbilstoši Civillikumā ietvertam tiesiskam regulējumam ir reāllīgums. Līguma obligāta sastāvdaļa ir naudas vai lietas nodošana.

Tiesa kritiski vērtē atbildētājas izteikto viedokli, ka 20 000 latus viņa nav saņēmusi.

Pušu noslēgtā Aizdevuma līguma 2.1 punktā minēts, ka ``…aizņēmējs ar parakstu zem šī līguma apliecina, ka minēto naudas summu ir saņēmis``. No Aizdevuma līguma redzams, ka /pers. C/ minēto līgumu ir parakstījusi. No minētā secināms, ka minētās nauda summas nodošana ir notikusi.

Tiesa kritiski vērtē atbildētājas argumentus, ka līgumu parakstījusi to neizlasot.

Civillikuma 1431.pantā noteikts, ka akta parakstīšana, vienalga, vai tas attiecas uz pašu parakstītāju vai trešo personu, uzskatāma par piekrišanu šim aktam, ja tā saturs parakstītājam bija zināms un ja viņam tajā tiesiskā darījumā, uz kuru akts attiecas, ir personiska interese. Tādejādi atbilstoši Civillikuma 1431.pantam, atzīstams, ka parakstot līgumu /pers. C/ apliecinājusi tā noslēgšanas faktu, tai skaitā naudas saņemšanas faktu un līguma parakstīšana radījusi personas juridiskas sekas.

Latvijas Civillikuma 1587.pants nosaka, ka tiesīgi noslēgts līgums uzliek par pienākumu līdzējiem izpildīt apsolīto. No minētā dokumenta abām pusēm izceļas savstarpējas prasījuma tiesības, kā uz līguma izpildīšanu, tā arī uz zaudējumu atlīdzību.

Atbildētāja norādījusi, ka Aizdevuma līgums parakstīts ar varu, ar viltu.

Civilprocesa likuma 10.pantā noteikts, ka puses savas civilprocesuālās tiesības realizē sacīkstes formā, bet tas nozīmē, ka pašas sniedz tiesai pierādījumus tiem apgalvojumiem, kurus izsaka.

Pierādījumi šādam faktam nav iesniegti, kā arī atbildētāja nav cēlusi pretprasību par aizdevuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu.

Par izteiktās argumentācijas kritiskumu liecina apstāklis, ka atbildētāja savos paskaidrojumus sākotnēji šādu argumentāciju nav minējusi, to izteikusi tikai tiesas sēdē, viņa nav griezusies tiesībsargājošās iestādēs, nav reaģējusi arī uz prasītāja 2012.gada 12.novembra vēstuli, kurā izteikts lūgums atdot aizdevuma summu pēc 2011.gada 8.novembrī noslēgtā aizdevuma līguma. Nav cēlusi prasību par līguma atzīšanu par spēkā neesošu Civillikuma 1441., 1459., 1463.panta izpratnē.

Civillikuma 1943.pantā noteikts, ka aizņēmējam jāatdod tāda pati summa, kādu tas saņēmis. Tiesa konstatē, ka aizņēmuma summa 20 000 latu apjomā izsakāma euro vienībās nevis 28 457,60 EUR apjomā, kā norādījis prasītājs, bet gan 28 457,44 EUR apjomā (20 000,00 :0,702804=28457,44 euro).

Prasītājs aprēķinājis līgumsodu 25 327,26 EUR apjomā par 445 kavējuma dienām 17 800,00 latu apjomā jeb 25327,26 EUR apjomā.

Latvijas Civillikuma 1716., 1717. pantā noteikts, ka līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciest savu saistību neizpildes, vai nepienācīgas izpildes gadījumā un to var pievienot katram līgumam.

Tiesa konstatē, ka līgumsods noteikts atbilstoši līguma 2.4 punktam – par katru maksājuma kavējuma dienu 0,2% apmērā no maksājuma summas.

Prasītājam ir tiesības prasīt līgumsodu no atbildētāja, jo Civillikuma 1720.pantā noteikts, ka kreditors var prasīt līgumsodu, ja tieši tā bijis noteikts, tomēr līgumsodam jāatbilst tā noteiktam mērķim, tai skaitā tā apjoma ziņā.

Tiesa ņem vērā līgumsoda divējādo dabu: tas pilda sodīšanas un zaudējumu atlīdzināšanas funkciju. Prasītājs nav cēlis prasību par līgumsoda, kā zaudējumu atlīdzinošas funkcijas apmierinājumu. No minētā secināms, ka līgumsods šādā apjomā veicis galvenokārt sodīšanas funkciju

Civillikuma 1717.panta 2.daļa līgumsoda apmēru neaprobežo, taču tas neizslēdz līgumsoda novērtēšanu no labas ticības principa, ko reglamentē Civillikuma 1.pants, kurš nosaka, ka tiesības izlietojamas un pienākumi pildāmi pēc labas ticības.

Tiesa ņem vērā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2005.gada 26.janvāra sprieduma lietā nr.SKC-48 atsauci uz Eiropas Padomes Ministru komitejas 1978.gada 20.janvāra pieņemto rekomendāciju ``par soda klauzulu civiltiesībās`, kurā rekomendēts ievērot principus: soda klauzula ir jebkurš līguma punkts, kas paredz par pamatsaistības neizpildi pienākumu apsolītājam (parādniekam) maksāt naudas summu kā soda naudu vai kompensāciju.

Atbilstoši tiesu judikatūrai- Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2008.gada 14.maija spriedumam lietā nr.SKC-212, līgumsodam ir sodīšanas un zaudējumu atlīdzināšanas funkcija. Gadījumos, kad līgumsods pēc tā apmēra, salīdzinot ar iespējamiem pārkāpuma izraisītiem zaudējumiem, veic galvenokārt sodīšanas funkciju, tā piemērošana vērtējama atbilstoši vispārējiem sodīšanas rakstura tiesisko līdzekļu piemērošanas principiem, tostarp soda samērīguma un taisnīguma principiem.

Tiesa ņem vērā, ka līgumsoda apmērs nav samērīgs (pamatparāds 28 457,44 euro : līgumsods 25 327,26 euro).

Līgumsods Civillikuma reglamentējošās normās (panta redakcijā līdz 2014.gada 31.decembrim) nekad nav bijis noteikts, kā absolūta kategorija.

Tiesa nosakot līgumsoda apmēru ņem vērā juridiskās domas attīstību Latvijā attiecībā uz līgumsoda apmēru. Atbilstoši Civillikuma 1716.panta trešais daļai, (likuma redakcijā no 2015.gada 1.janvāra) līgumsods par saistības neizpildi vai neizpildīšanu laikā var tikt noteikts pieaugošs, taču kopumā ne vairāk kā 10% no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra.

Tiesa atzīst, ka līgumsods nosakāms 2845,74 EUR apjomā (10% no 28 457,44 euro).

Prasība prasītajā summārajā izteiksmē apmierināma daļēji 31 303,18 EUR apjomā (28 457,44+2845,74=31 303,18 euro).

Prasītājs lūdzis atzīt Aizdevuma līgumā pielīgto šķīrējtiesas klauzulu par spēkā neesošu.

No Aizdevuma līguma 3.1.1 punkta izriet, ka puses strīda izskatīšanai pielīgušas Šķīrējtiesas klauzulu t.i. strīda izšķiršanu nolemjot nodot izskatīšanai Kurzemes šķīrējtiesā. No lietas materiālie redzams, ka prasība bijusi celta Kurzemes reģionālā šķīrējtiesā, kura atzinusi, ka lieta nav pakļauta izskatīšanai minētajā šķīrējtiesā. No publiski pieejamās datu bāzes Lursoft datu pārlūka redzams, ka līgumā ietvertā šķīrējtiesa ar nosaukumu Kurzemes šķīrējtiesa, nav reģistrēta.

No minētā secināms, ka Aizdevuma līgumā ietvertā šķīrējtiesas klauzula punktā 3.1.1 atzīstama par spēkā neesošu.

No lietas materiāliem redzams, ka prasītājs ceļot prasību nomaksājis valsts nodevu 1607,53 EUR par parāda piedziņu, 268,92 EUR par prasības nodrošinājumu, 71,92 EUR par līguma 3.1.1 punktu atzīšanu par spēkā neesošu, 4,70 euro ``kancelejas nodevu``.

No lietas materiāliem redzams, ka 2014.gada 22.aprīlī tiesa ar lēmumu noraidījusi prasītāja lūgumu par prasības nodrošinājumu – ķīlas tiesību ierakstīšanu Zemesgrāmatā uz prasītājai piederošo nekustamo īpašumu /adrese A/.

2015.gada 18.februārī prasītājs atkārtoti iesniedzis pieteikumu par ķīlas atzīmes ierakstīšanu Zemesgrāmatā uz atbildētājai piederošo nekustamo īpašumu /adrese A/ un tiesa ar tās 2015.gada 20.februāra lēmumu prasības nodrošinājumu apmierinājusi, ierakstot ķīlas atzīmi pamatparāda apmērā.

Par prasības nodrošinājuma atkārtoto pieteikumu prasītājs nomaksājis valsts nodevu 142,29 EUR.

Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļā noteikts, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus, bet ja prasība apmierināta daļēji, proporcionāli tai prasījuma daļai, kurā prasība noraidīta.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 34.panta 1.daļas 1.punkta ``d`` apakšpunktam, valsts nodeva no apmierinātās prasības summas 31 303,18 EUR (28 457,44 + 2845,74=31 303,18 euro) ir 1247,82 EUR (1202,28+1,6% no 31303,18-28457=1202,28+1,6% no 2846,18=1202,28+45,54=1247,82 euro).

Atbilstoši Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 7.punktam valsts nodevas apmērs par prasības nodrošinājumu ir 0,5% no prasītās nodrošinājuma summas 28 457,60 EUR ir 142,29 euro (0,5% no 28 457,60=142,29 euro).

Atbilstoši Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 4.punktam, par šķīrējtiesas klauzulas atzīšanu par spēkā neesošu maksājama valsts nodeva 71,14 EUR.

Par labu prasītājam piedzenama valsts nodeva 1461,25 EUR apjomā (1247,82+142,29+71,14=1461,25 euro).

Par labu prasītājam piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 4,70 EUR atbilstoši Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktam un 8,22 EUR ar lietas vešanu saistītie izdevumi atbilstoši civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 3.punktam un otrai daļai (2,25 lati+1,23lati+3,27euro= 3,48 lati+3,27 euro=3,48:0,702804+3,27euaro=4,95euro+3,27euro=8,22 euro).

Kopā izdevumi 1474,17 EUR (1247,82+142,29+71,14+8,22+4,70=1474,17 euro).

Atbilstoši Civilprocesa likuma 204.[1] pantam, atbildētājai nosakāms termiņš labprātīgai sprieduma izpildei.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 195.panta, Civillikuma 1765.pantam, prasītājam nosakāmas tiesības līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus 6 % gadā no pamatparāda.

Vadoties no Latvijas Civilprocesa likuma 2., 4., 5., 8., 10., 12., 34., 39., 41., 187., 189., 195., 204.[1] panta, tiesa

nosprieda:

prasību apmierināt daļēji.

Atzīt 2011.gada 8.novembra Aizdevuma līguma 3.1.1 punktu par spēkā neesošu.

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, parādu 31 303,18 EUR (trīsdesmit vienu tūkstoti trīs simtus trīs euro un astoņpadsmit centus), tai skaitā pamatparādu 28 457,44 EUR (divdesmit astoņus tūkstošus četrus simtus piecdesmit septiņus euro un četrdesmit četrus centus), līgumsodu 2845,74 EUR (divus tūkstošus astoņus simtus četrdesmit piecus euro un septiņdesmit četrus centus) par laika periodu no 2012.gada 9.novembra līdz 2014.gada 15.aprīlim, kā arī piedzīt izdevumus 1474,17 EUR (vienu tūkstoti četrus simtus septiņdesmit četrus euro un septiņpadsmit centus).

Prasību daļā par līgumsoda piedziņu 22 481,52 EUR (divdesmit divi tūkstoši četri simti astoņdesmit viens euro un piecdesmit divi centi) noraidīt.

Noteikt /Pers. C/visu piespriesto maksājumu labprātīgu nomaksas termiņu – 10 (desmit dienas) no sprieduma spēkā stāšanās dienas.
Noteikt prasītāja /pers. A/ tiesības līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus 6% gadā no pamatparāda (28 457,44 euro).
Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā divdesmit dienu laikā Kurzemes apgabaltiesā sūdzību iesniedzot Liepājas tiesā.

Tiesnese A.Pomerance